

CEGESOMA NEWSLETTER

NR 39 - SEPTEMBER 2018

[nl](#) [fr](#) [en](#)

TENTOONSTELLING

'Brussel, november 1918. Van oorlog naar vrede ?' : een moeilijke overgang tussen euforie en verdriet.

[\[MEER INFO\]](#) (http://www.cegesoma.be/cms/index_nl.php?article=3755)

WEBSITE

Het platform BelgiumWWII aangevuld met nieuwe thema's en een Blog ! [\[MEER INFO\]](#) (<http://www.cegesoma.be>

/cms/index_nl.php?article=3760&pag0nbr=61&pagofs=0)

VOORSTELLING VAN HET BOEK

'Grenzeloos verzet' : een spannend verhaal over grensoverschrijdend verzet rond de abdij van Val-Dieu en haar monikken. [\[MEER INFO\]](#) (http://www.cegesoma.be/cms/index_nl.php?article=3763)

PUBLICATIE

Nations, Identities and the First World War'. In welke mate beïnvloedde de Eerste Wereldoorlog het nationaal identificatieproces en de trouw aan het vaderland? [\[MEER INFO\]](#) (<http://www.cegesoma.be>

/cms/index_nl.php?article=3742&pag0nbr=61&pagofs=0)

IN MEMORIAM JACQUES LORY

Een groot professor verlaat ons... [\[MEER INFO\]](#) (http://www.cegesoma.be/cms/index_nl.php?article=3741)

Brussel, novembre 1918. Van oorlog naar vrede?

Op initiatief van het CegeSoma/Rijksarchief vindt vanaf 26 september in het BELvue Museum de tentoonstelling "Brussel, november 1918" plaats.

De tentoonstelling wil de laatste oorlogsmaanden en de eerste vredesmaanden in de stad Brussel terug oproepen.

In de voorbije jaren stonden de bezettingsjaren centraal in de diverse herdenkingsevenementen.

Nu is de tijd rijp om de aandacht te verleggen naar de overgang van oorlog naar vrede.

11 november 1918 is de einddatum van de Grote Oorlog, maar dit moment is veel belangrijker dan enkel de symboliek van de Wapenstilstand. Wanneer de wapens zwijgen, is de vrede nog niet onmiddellijk een feit. Twee dagen voor de Wapenstilstand stortte het Duitse rijk in elkaar en werd in een sfeer van totale chaos de republiek uitgeroepen. Op de slagvelden moeten de soldaten opnieuw leren omgaan met leven in vrede. Deze overgang komt soms als een schok. Gedurende meer dan vier jaar was het dagelijks leven aan én achter het front gedomineerd door de oorlog.

Als hoofdstad is Brussel zowel de belichaming van de nationale politiek, hoewel de regering tijdens de oorlog in ballingschap verblijft te Sainte-Adresse, niet ver van Le Havre, als het lokale niveau, hoewel die tijdens de bezetting flink aan macht moest inboeten. Maar het gaat op dat moment ook over 700.000 Brusselaars die onderworpen waren aan de bezetter.

De tentoonstelling Brussel, november 1918: van oorlog naar vrede? biedt ruimte aan foto's en historische documenten, maar ook aan tot dusver onbekend gebleven filmfragmenten. Interactieve applicaties laten de bezoeker toe om liederen te ontdekken die populair waren op het einde van de oorlog. Met touchscreen-modules kan een blik worden geworpen op de pers die tijdens de bevrijdingsperiode circuleerde. Ten slotte wil de tentoonstelling scherpstellen op de moeilijkheden die het leven van oorlogsvluchtelingen met zich meebrachten.

Brussel, november 1918: van oorlog naar vrede? focust op de volgende zeven thema's:

- Het militaire eindoffensief
- Het dagelijks leven
- De vluchtelingen
- De 'rode dagen' (een opstand van Duitse soldaten rond 11 november)
- 22 november 1918
- Vrede en haat
- De naoorlogstijd

Curatoren : Chantal Kesteloot et Jens van de Maele

[Interview van Chantal Kesteloot](#)

Wetenschappelijke comité : Bruno Benvindo/Emmanuel Debruyne/Dominiek Dendooven/Barbara Deruytter/Sophie de Schaepdrijver/Benoît Majerus/Gonzague Pluvinage/Peter Scholliers/Pierre-Alain Tallier/Laurence van Ypersele/Christian Vreugde/Antoon Vrints/Nico Wouters

Scenografie en opstelling : mimesis.architecten

[Interview van de scenografen](#)

De tentoonstelling kan bezocht worden in het BELvue Museum van 26 september 2018 tot 6 januari 2019.

Openingsuren en informatie : <https://www.belvue.be/nl/activity/temporary-exhibition>

◀ [Terug](#) ▶

Belgium WW II, wordt vervolgd...

Bijna een jaar geleden, op 27 september 2017, ging onze website "Belgium WWII" online.

Het was de bedoeling op bondige en heldere wijze te laten kennismaken met de resultaten van onderzoek dat was gevoerd door topspecialisten.

De website wil geen officiële geschiedschrijving zijn maar wel een kwaliteitslabel uitdragen dat wordt gewaarborgd door het wetenschappelijk gezag van het Studiecentrum Oorlog en Maatschappij en door teksten die grondig werden geëvalueerd.

De clandestiene La Libre Belgique. Foto genomen in 1944 in de clandestiene drukkerij, 87 St Gillisstraat te Luik, en pas na de bevrijding ontwikkeld. Foto 27956, © Cegesoma.

hun polemische toon onvoldoende kritische afstand nemen.

De website Belgium WWII wil een brug slaan tussen deze twee benaderingen. De eerste bijdragen staan reeds online en u kan ook meedoen aan de kennisuitwisseling.

Om de blog levendig te houden hebben we nood aan uw kennis, uw expertise en uw zin om deze te delen met anderen.

Interesse? Stuur dan zeker een mailtje aan belgiumwwii@cegesoma.be.

De eerste bijdragen focusten op twee uiterst gevoelige thema's, namelijk collaboratie en repressie enerzijds, en gerecht in oorlogstijd anderzijds.

Vandaag is nieuwe content beschikbaar.

Fabrice Maerten, een van de specialisten in geschiedenis van het verzet, heeft over dit onderwerp een artikel geschreven (<https://www.belgiumwwii.be/nl/belgie-in-oorlog/artikels/verzet.html>).

Alain Colignon heeft het dan weer over een aantal essentiële aspecten van de Bevrijding (<https://www.belgiumwwii.be/nl/belgie-in-oorlog/artikels/bevrijding.html>).

Er zullen nog artikels volgen over de inzet van de weerstand, evenals een gedetailleerde tijdsbalk van de geschiedenis van verzet en bevrijding. Naar aanleiding van de herdenkingsactiviteiten rond de 75 verjaardag van de bevrijding en het einde van WO II zal de website voortdurend worden aangevuld met nieuwe content. We houden u op de hoogte via onze gebruikelijke kanalen.

Intussen nodigen we u uit ook eens een kijkje te nemen op onze blog over de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog in ruime betekenis (<https://www.belgiumwwii.be/blog/de-tweede-dood-van-een-verzetsstrijder.html> en <https://www.belgiumwwii.be/nl/blog/memoire-et-toponymie-bruxelloise-des-grands-themes-qui-entrent-par-la-petite-porte.html>).

Waarom een blog? We hebben vastgesteld dat onderzoek, debatten en controverses onze kennis blijven aanvullen maar dat ze soms beperkt blijven tot academische kringen of, in tegendeel, door

◀ [Terug](#) ▶

‘Grenzeloos verzet’, een unieke gevalstudie van het verzet in de Tweede Wereldoorlog aan beide kanten van de Belgisch-Nederlandse grens.

Op 16 oktober 2018 stelt Paul De Jongh, geassocieerd onderzoeker bij het CegeSoma, zijn boek 'Grenzeloos verzet. Over spionerende monniken, ontsnappingslijnen en het Hannibalspiel, 1940-1943', Turnhout, Brepols, 2018, 344 p. voor.

Maart 1943. De Duitse geheime politie omsingelt de abdij van Val-Dieu en arresteert twee paters wegens verzetsdaden : H. Jacobs uit Antwerpen en S. Muhren uit Bergen op Zoom.

Korte tijd later volgen 80 arrestaties in België en in Nederland.

Op 9 oktober in datzelfde jaar worden 9 verzetslui, onder wie beide paters, terechtgesteld in Rhijnauwen, bij Utrecht.

Op basis van documenten bewaard in het CegeSoma, in het NIOD, in het Nationaal Archief in Den Haag, in Rijksarchieven in Luik en in Brussel en in verschillende lokale archieven schetst de auteur het ontstaan, de geschiedenis en ontwikkeling van dit vroege verzet.

Op basis van het parcours van beide paters tracht de auteur vragen te beantwoorden over de rol van de kerk en de abdij in deze zaak, over de behandeling van de verzetslui na hun arrestatie, over het verloop van hun proces enz.

Kortom, een passionerende grensoverschrijdende geschiedenis van spionage, evacuatie van piloten, hulp aan Joden, Duitse infiltratie in verzetsgroepen ...

Paul De Jongh, is jurist en staat aan het hoofd van een academische uitgeverij.

Enkele jaren al doet hij onderzoek over het verzet (spionage en ontsnappingslijnen, met aandacht voor infiltraties, arrestaties, gerechtelijke procedures en terechtstellingen) in de grensregio Herve-Voeren-Eijsden (NL).

Deze conferentie gaat door in de conferentiezaal van het CegeSoma **op dinsdag 16 oktober om 14.00 u.** - Luchtvaartsquare 29 te 1070 Brussel.

Wenst u deze (gratis) boekvoorstelling bij te wonen ? Gelieve u aan te melden bij: isabelle.ponteville@arch.be of 02.556.92.11.

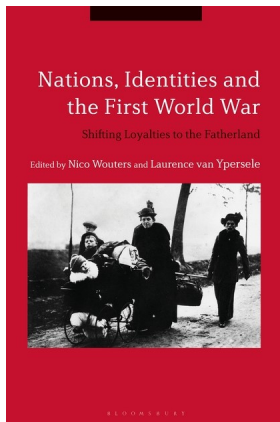
Aarzel niet u te laten vergezellen!

◀ [Terug](#) ▶

Resultaten van de conferentie War and Fatherland gepubliceerd

Op 14-15 oktober 2015 organiseerde het CegeSoma samen met alle Belgische universiteiten de internationale conferentie 'War and Fatherland'. Bijna drie jaar later, is er nu ook het boek : '[*Nations, Identities and the First World War*](#)'.

Het boek, onder editorschap van Nico Wouters (CegeSoma) en Laurence van Ypersele (*Université Catholique de Louvain*), telt vijftien hoofdstukken en werd gepubliceerd bij Bloomsbury.

De rode draad van het boek is de impact van de Eerste Wereldoorlog op het proces van nationale identificatie en de manier waarop het idee van de loyaliteit aan het vaderland en de nationale staat alle andere 'groepsloyaliteiten' – die van de familie en de regio, de sociale klasse en afkomst, de religie, de cultureel-etnische afkomst enz. – naar de achtergrond verdrong of integreerde in één dominant nationaal verhaal.

Het boek telt vier grote delen : '*The Fatherland of the Other*' met een introductie door John Horne, '*The Limits of Nationalization*' met een introductie door John Breuilly, '*Minorities in and at War*' met een introductie door Peter Gatrell en tot slot '*Town and Nation*' met een introductie door Pierre Purseigle.

Het boek bevat een goede mix van micro-casussen en algemene hoofdstukken, en van senior historici met jonge onderzoekers die voor het eerst hun resultaten presenteren voor een internationaal publiek.

◀ [Terug](#) ▶

Overlijden van Jacques Lory, oud-lid van het Wetenschappelijk Comité van het CegeSoma.

Op 13 augustus overleed te Brussel Jacques Lory, professor emeritus aan de *UCL* en de Universiteit van *Saint-Louis*. Hij was vanaf 1972 lid van het Wetenschappelijk Comité van het CegeSoma en bleef er heel actief bij betrokken tot aan haar opheffing in 1999. Met hem verdwijnt een belangrijk stuk van het geheugen van onze instelling en ook een discreet maar belangrijk medewerker aan de historiografie van de Tweede Wereldoorlog in België.

Jacques Lory (in het midden), met onder meer rechts van hem één van zijn beste vrienden, abt André Tihon, ook professor aan de Facultés universitaires Saint-Louis, gedurende het colloquium « België, een maatschappij in crisis en oorlog, 1940 » georganiseerd door het toekomstige CegeSoma in oktober 1990. (foto CegeSoma).

Een succesvolle academische carrière

Jacques Lory werd geboren op 1 januari 1934 in Dour in de Borinage. Hij behaalde zijn licentiaatsverhandeling in hedendaagse geschiedenis in 1961 aan de *UCL*. Hij was FNRS-aspirant van 1962 tot 1965 en begon te werken als assistent aan de *Facultés universitaires Saint-Louis* in 1965. Al gauw, en tot in 1999, bekleedde hij een belangrijke rol in het geschiedenisonderwijs van bijna alle studenten. Zijn doctoraatsthesis in 1971 betrof de liberalen en de hervormingen in het lager onderwijs in België van de wet van 1842 tot die van 1879. Datzelfde jaar werd hij docent, en daarna deeltijds professor aan de *UCL* tot in 1998.

Onderzoek via onderwijs

Professor Lory's onderwijsopdrachten in de twee universiteiten vormden een belangrijk deel van zijn loopbaan. Hij was echter ook geïnteresseerd in onderzoek en publiceerde verschillende studies over de Belgische politieke geschiedenis en de Romeinse kwestie in de tweede helft van de 19de eeuw. Hij leidde in het bijzonder ontelbare onderzoeksprojecten van toekomstige historici die hij onderwees in Saint-Louis en in *Louvain-la-Neuve*.

Het dagelijks leven gedurende de bezetting

De onderzoeksprojecten die hij opvolgde hadden betrekking op de geschiedenis van de pers, en in het bijzonder de geschiedenis van het onderwijs en de Tweede Wereldoorlog. Dit laatste onderwerp lag hem nauw aan het hart, vooral sinds zijn benoeming als lid van het Wetenschappelijk Comité van onze instelling in 1972. Gedurende bijna dertig jaar nam hij trouw deel aan de vergaderingen van het Comité en aan de activiteiten van het Centrum, en hij stimuleerde met succes onderzoek op dit gebied door zijn studenten, vooral in het kader van de seminaries hedendaagse geschiedenis die hij leidde aan de *UCL* vanaf 1983. Het resultaat zijn de opmerkelijke en heel omvangrijke, geschiedenis-enquêtes die hij organiseerde van 1983 tot 1998 over het dagelijks leven gedurende de oorlog in Waals Brabant, maar ook in de streek van Namen en in Henegouwen. Zij zijn een unieke bron over de herinnering van de Tweede Wereldoorlog in Wallonië. Zijn toewijding aan het CegeSoma bewees hij door ons zijn boeken (ongeveer 190) en audio-opnames (ongeveer 1.200) na te laten. Al zijn geschreven en geluidsdocumenten kunnen in onze leeszaal geconsulteerd worden.

En ook het verzet

De bijdrage van Jacques Lory tot de historiografie van de Tweede Wereldoorlog stopt hier echter niet. Naast de seminaries zijn er de regelmatige oefeningen over dit onderwerp in de kandidaturen en ook de tientallen licentiaatsthesisen en enkele doctoraatsthesisen die hij begeleidde. Deze eindejaarswerken worden hoofdzakelijk op het CegeSoma bewaard en betreffen vooral het dagelijks leven en het verzet gedurende de bezetting.

Fabrice Maerten
30.8.2018

◀ [Terug](#) ▶